

Становище

за защита на дисертация за присъждане на научната и образователна степен
„Доктор”

по научна специалност 2.1. Филология – Теория на литературата

на тема: ФРАГМЕНТАРНОТО ИЗИСКВАНЕ И ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА
ЛИТЕРАТУРНА ТРАНСГРЕСИЯ

с автор Йоанна Иванова Нейкова

и научен ръководител доц. д-р Дарин Тенев

Дисертацията на Йоанна Нейкова е изключително задълбочен труд, който издава не само отличната теоретична подготвеност на докторантката, но и завидната ѝ способност самата тя да лансира важни научни тези. От цялата работа е видно, че Нейкова не се ограничава до рефериране на чужди идеи, а тръгвайки от тях, умело изработва собствени тези, налага интересни наблюдения, прилага теоретични идеи и модели върху конкретни художествени текстове. Нещо повече, докторантката работи със сложни текстове и идеи, които адекватно тълкува и анализира. Правя това въведение, за да кажа, че рядко в дисертационен труд откриваме толкова школувано и самостоятелно писане, което наистина е знак за таланта на Йоанна Нейкова да прави наука.

Цялата дисертация издава и добро съчетаване между историзъм и теоретизъм, доколкото проблемът за фрагментарното изискване се поставя в различни контексти и дори когато става дума за фрагмента и немската романтическа традиция, се намират интересни и нестандартни ъгли, през които да се говори за традицията на понятието. В тази посока върви и

интерпретирането на фрагментарността като литературно-критически въпрос, разглеждането на генеалогията на фрагмента като жанрова форма и мястото му в историята на различни естетически и литературни течения. Като – както казва самата докторантка – това е необходимо, за да се видят „местата на пресичане и свързване между различните литературни, теоретични и философски потекла на фрагментарността“. Многоаспектността в това вдвояване на исторично и теоретично е факт и при изследването на практиката на фрагментарността на ниво структура, организация, направа, доколкото част от дисертацията се занимава с открояване на различни практики на фрагментарност - прекъсване, дислокация, отместване, повторение, алтерация, монтаж и вплитането им в различни писателски стратегии, като Йоанна Нейкова се концентрира специално върху Бланшо и Бекет и проекциите в техните разбирания и текстове. В този контекст докторантката вписва понятието, с което тя предпочита да работи и което е отлично защитено в цялата ѝ работа, а именно – мисленето за фрагментарността като изискване. В този случай се загърбват еднопосочността и еднозначността, върви се към вдвояване на форма и съдържание, за да се стигне до идеята за фрагментарното, видно „не като жанр или режим на писане, а като изискване, което непрекъснато извежда мисленето и писането отвъд неговите литературно-исторически и философски граници, на ръба на онова, което е възможно в езика и чрез езика“.

Големият заряд на дисертацията е нейната насоченост към идеята за дефиниране на литературността, към опита да се покаже кое е онова, което задава същността ѝ и може да се наложи като приносно, налед с всички познати опити да се отговори на въпроса „що е литература“. Това

дефиниране според труда може да стъпи на идеята за фрагментарното, стига да се оттласне от мисленето за него като емблематично просто за конкретни жанрове и течения - романтизъм, експресионизъм, модернизъм, постмодернизъм. Казано с красивия език на отстояваната теза, дисертацията гради теория за „силите на фрагментарното като сили на литературата“. Затова и тя по неизбежност съчетава близкото и далечното четене, фокусира и контекстуализира в стремежа си да демонстрира един концептуален анализ.

Погледнато малко по-широко, изследването на Йоанна Нейкова се вписва в този тип теории, които знаят, че е трудно да мислим творбата като затворена, статична система, като една, цялостна и завършена и затова то – без непременно да го назовава винаги – е в унисон с днешния ден, с идеята за течливостта, която белязва мисленето за съвремието. Известно е, че хакаретистиката на обществото като „ликвидно“ Зигмунд Бауман илюстрира с отсъствието на устойчиви ориентири в съвременния свят и при съвременния човек. През текста на Нейкова може да се преосмисли и постмодернизмът, особено по посока на кризата на повествователната традиция. Затова и казвам, че индиректно дисертацията работи и по посока на актуалното. И не на последно място, поставя и въпроса за връзките на литературата с извънлитературното, за границите (работата с Жорж Батай) и – казано с думите на текста – за „трансгресивния потенциал на литературата като потенциала, който фрагментарното актуализира“, както и за езика на литературата и диалозите на днешното с класиката

Авторефератът много коректно представя идеите и приносите на дисертацията, а статиите са достатъчно на брой и са публикувани в реномирани издания. Като имам предвид казаното дотук, което свидетелства за високото постижение на докторантката, убедено давам гласа си за

присъждане на научната и образователна степен „Доктор” по научна специалност 2.1. Филология – Теория на литературата на Йоанна Нейкова.

Проф. дфн Амелия Личева